

XXXVIII. évfolyam 5. szám.

Budapest, 1903. január 31.

NÉPNEVELŐK LAPJA

Nevelés-oktatásügyi és társadalmi hetilap.

A Magyar Tanítók Otthonának,
a Tanítók Országos Bizottságának és a Budapesti Tanító-testületnek

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Felelős szerkesztő:

SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ

Budapest, VII. ker., Damjanich-utcza 34. szám,

Kiadó: **MAGYAR TANITÓK OTTHONA.**

Budapest VIII., József-körut 8. szám.



BUDAPEST, 1902

ELEK LIPOT KÖNYVNYOMDAJA.

VII., Kertész-utcza 20.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI- ÉS TÁRSADALMI-HETILAP.

A MAGYAR TANITÓK OTTHONÁNAK,
A TANITÓK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK és a BUDAPESTI TANITÓTESTÜLETNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik e lap minden szombaton.

Előfizetés: egy évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **SZABÓ BUGÁTH LÁSZLÓ.**

A Néptanítók Lapja.

A Néptanítók Lapjának feladata. Ezt az immár 36. évfolyamban megjelenő népoktatásügyi lapot a vallás- és közoktatásügyi miniszterium adja ki néptanítók számára s ingyen küldeti minden népoktatási intézetnek. Ezekből a tényekből kell megállapítanunk a Néptanítók Lapjának feladatát.

Mint népoktatási lapnak, nem lehet egyéb feladata, mint az, hogy a népiskolai tanítást és nevelést javítsa; mint a magyar v. és közokt. miniszterium kiadványának, terjeszteni és erősíteni kell a magyar nemzeti népnevelést, ismertetnie kell a miniszterium intézkedéseit s meg kell győznie, föl kell világosítania — szükség esetén — a miniszterium intézkedéseinek helyességéről; mint ingyen lapnak minél tartalmasabbnak kell lennie, hogy senki se alkalmazhassa reá a közmondást: olcsó husnak híg a leve. (Egyébiránt ez a lap nem is olcsó hus, mert az államnak pénzébe kerül.) Abból a tényből, hogy ennek a lapnak anyagi küzdelmei nincsenek, következik, hogy a lap tartalmasabb lehet a többinél s nem kénytelen vele, hogy az előfizetők kedvéért ujsággá legyen; hanem lehet smeret-terjesztővé, tudományos folyóirattá, a szakirodalom fejlesztőjévé és a szakírók munkálkodtatójává.

Lehet-e a Néptanítók Lapja a tanítók anyagi, erkölcsi és társadalmi érdekeinek védelmezője és harczosa? Szerintem csak annyiban lehet, amennyiben az iskola belső életének javítására hat, a mennyiben a tanítót nevelői tisztének betöltésében támogatja. Ez a munka nem kicsinylendő, mert ez teremti meg a lassu, de biztos haladást. Hanem aztán ott, ahol a tanítói érdekek a végrehajtó hatalom szándékaival és tényeivel kerülnek ellentétbe; ott, ahol a kormányzottak jogáról, szabadságáról van szó: ott a Néptanítók Lapja nem tehet a tanítókért semmit; mert hiszen ő is odatartozik a végrehajtó hatalomhoz, mint ennek szellemi, irodalmi eszköze. Csálnók magunkat és ámitanók kartársainkat, ha a Népt. Lapja

feladatai közé oda sorolnók a tanítók jogaiért, társadalmi érvényesüléseért való küzdelmet. Ehhez a küzdelemhez szabad, független organumok kellene.

Mit tartalmazzon tehát a Néptanítók Lapja? Az elsorolt feladatok megoldása végett ennek a lapnak tartalmaznia kellene:

Elméleti és gyakorlati nevelési és módszertani közleményeket tisztán a népiskolai nevelés és tanítás köréből, hogy ezt tudatosabbá, sikeresebb és értékesebbé tegyék. Szövegben, képben, hangjegyen a minta-iskolát kell ennek a lapnak bemutatnia. Tehát közölne értekezéseket, minta leczkéket, megfigyeléseket az iskolai életből, gyakorlati utasításokat a nevelés és tanítás egyes eseteire; közölne részletes tanmeneteket, alkalmazkodva a különböző helyi viszonyokhoz.

Közölne tanítás-anyagot a rajzhoz, énekhez, játékhoz, kézimunkához, mert ezeknek anyaga meg nem állapított s jórészt az egyéni szaktudás fokától s az egyéni izléstől függ, amiért aztán ma még éppen nem kifogástalan.

Közölne a népiskola céljaira feldolgozott népmeséket, közölne olvasókönyvi anyagot azért, hogy ez anyagok körében a megítélést szakszerűbbé és helyesebbé tegye, az izlést pedig nemesítse.

Ismertetné és bírálná az újabb ped. műveket, tan- és olvasókönyveket, iskolai butorzatot, felszerelést, taneszközöket, szemléltetési eszközöket s foglalkoznék az iskolai épületek terveivel is.

Ismertetné a népiskolai szervezetet, igazgatást érdeklő törvényes intézkedéseket, miniszteri rendeleteket s utasítana a végrehajtásban.

Ismertetné a külföldi ped. állapotokat, mozgalmakat s különösen azt, hogyan oldottak meg egyes, nálunk még megoldatlan ped. kérdéseket.

Közölné a tanító-egyesületeinkben tárgyalt kérdéseket s hozott határozatokat; az érdeklődést ápolná és fokozná országos tanítói egyesületeink, intézményeink iránt.

Buzdító cikk csak kiváló alkalmakkor kellene; de mindig sietni kellene gyakorlati utmutatásokkal azoknak a tanítóknak a segítségére, akik nemzetiségi vidéken, akik osztatlan iskolában tanítanak s akik valamely, a népnevelés körébe vágó intézmény (ifjúsági-, népkönyvtár, élő muzeum, dalos kör, olvasókör stb.) szervezésével, fejlesztésével foglalkoznak.

A pedagógiai tárgyú cikkeken kívül közölnie kellene ismeretterjesztő cikkeket minden tudományág köréből. A tudományos munkálkodás újabb eredményeivel, a fölfedezésekkel, találmányokkal — a tanítók előképzettségére támaszkodva — esetről-esetre meg kellene ismertetnie a lap olvasóit, akiket tájékoztatnia kellene tudományos és szépirodalmunk újabb s kiváló termékeiben is.

Ezek a cikkek a lap „nem hivatalos” részében jelennének meg az írók és szerkesztő felelőségére.

A lap hivatalos része közölné a népoktatásügyet érdeklő törvényeket, miniszteri rendeleteket, intézkedéseket, kinevezéseket, nyugdíjazásokat, pályázatokat stb.

Kérdés még: foglalkozzék-e a Népt. Lapja tanügy-politikai kérdésekkel? Szerintem foglalkozzék akkor, ha a nemzeti népoktatástügyet ezzel is szolgálja s ha — igen ritka esetben lehet erre szükség — a miniszterium törvényes intézkedéseinek helyességét igazolnia kell. Általában a tanügy-politika nem való a Néptanítók Lapjába; fesszegessék azokat a kérdéseket s védelmezzék meg azokban a miniszteri intézkedéseket a kormány politikai lapjai.

Tartalom és terjedelem. Ha a Népt. Lapja az előbb elsorolt kérdésekke) foglalkoznék, megmaradhatna-e mai terjedelmében? Ugy gondolom, meg. Hírlap-izü czikkei és mai tárczáinak helyén sok szakszerű és ismeretterjesztő közlemény férne el.

Szerkesztő és írók. Ki szerkeszszé, kik írják a Népt. Lapját? Miután nem hírlap, hanem a szó igaz értelmében gondolt népoktatástügyi lap kell a tanitóság számára: ezt a lapot a népiskolai (ügy irodalmi, mint gyakorlati) pedagógiában teljesen otthonos és kítünt egyén szerkesszé. Csak ilyen ember teheti ezt a lapot a tanitók tanitójává, tanácsadójává; másrészt az a tény, hogy erre a szerkesztői állásra a népiskolai oktatástügy gyakorlatának és irodalmának legjelesebbjei jutnak el, az ambíció fokozásával szakirodalmunk fejlesztésére kedvezőleg fog hatni. — A Néptanítók Lapját szakíróink legjobbjai írják; abban a lapban szárnypróbálgatásnak, önképzőköri gyakorlatoknak, szószátyárkodásnak helye nincs. A tanitóság műveltségi fokát emelni s nem sülyeszteni kell; az állam pénztét érdek-telen czikke írói díjába kidobni nem szabad. A Népt. Lapjának tervszerűen kell munkálkodnia a tanitóság szak- és közműveltsé-gének mélyítésén; éppen ezért állandó munkatársakra kell támasz-kodnia. A munkatársak e törzskarán kívül azonban mindenki dolgoz-hassék e lapba, mindenki, aki czikkeivel a „mértéket“ megüti. Általában a legjobb munkatársai lehetnek ennek a lapnak a tanító-, tanitóképző-intézetek s az elemi iskolák kiváló tanitói.

Miért írtam le ezeket? Tisztán azért, hogy a meglevő állapotot javítsak.

Peres Sándor.

A fővárosi leány-ismétlőiskolák*).

(Vége.)

Az olvasásra szintén heti 1 órát szánnék. Az olvasmányokon gyakorolnák a magyar nyelvet, olvasást és fogalmazást. Megfelelő olvasmányok alapján megbeszélgetnének a legszükségesebb ethikai-, egészség-tani, történelmi, földrajzi, egyszóval a mindennapi iskolában szerzett tudnivalók. Megjegyzem, hogy a háztartási oktatás támogatására, illetőleg ezen iskola céljaira megfelelő, kítünő új olvasó-könyv szerkesztendő. Ezen olvasókönyvbe kiváló íróktól lehetőleg olyan olvasmányok válogatandók össze, melyekben nők szepelnek, föltüntetve a nők élelében kívánatos tulajdonságokat; azonkívül a közhasznu ismeretek szerzésére alkalmas olvasmányok és szép

*) Felolvasatott a Budapesti Tanítótestület X. kerületi körének 1902. évi december hó 4-én tartott közgyűlésén.

költemények Az ifjusági könyvtár remekeinek olvastatása és szép részeinek kiemelése, értelmezése által előkészítjük a növendékeket, hogy az életbe kilépve, hasznos, szivnemesítő olvasmányokkal szórakozzanak; szóval úgy kell ezen iskolákat vezetni, hogy az azokból kikerült növendékek önállóan képezzék magukat, mint azt pl az amerikaiak teszik

A *fogalmazás* célja, hogy gondolataikat helyesen ki tudják fejezni. Tananyaga: másolás, diktálás, leírás, elbeszélés, kivonatkozás, emlékezetből való írás, háztartási napló szerkesztése, továbbá a legszükségesebb közéleti fogalmazványok szerint külön órán, vagy pedig tíz percnyi szóbeli előkészítés után, mint csendes foglalkozás tanítandó. Ezzel kapcsolatban az előforduló levelek s okiratok kéziratban is olvasandók.

Az életben előforduló legszükségesebb *számtani* ismeretek közlésére heti 1 órát fordítanak. A gyakorlati életből, különösen a háztartás köréből vett példák a négy alpművelet nyomán fejtenők meg és ismertetendők a mértékek.

Heti 2 órán a növendékek a háztartásban szükséges *női kézimunkát* tanulnak és gyakorolnak. Itt a legnagyobb gond a fehérenemű kézzel és gépen való varrására és annak kiszabására fordítandó; ide tartozik a mértékvevés, rajzolás, különféle fehéreneműek készítése; színes és fehér himzés. Foltozás és öltésből: egyszerű foltozás, a folt nagyságának meghatározása, a foltnak különféle alakban való alkalmazása, a fehéreneműek javítása, majd a harisnyák öltölése. Felső ruha varrás- és szabása, valamint javítása.

Az *elméleti háztartás- és egészségügyi ismeretek* nyújtására a fennmaradt heti 1 óra fordítandó, melynek keretében tárgyalandó a gyermek- és betegápolás-, továbbá a lakás, levegő, ruházat, edzés és nyugalom. Tanítsuk meg növendékeinket józanon élni, az esetleges jövedelmi forrásokat fentartani, tartaléktökéket gyűjteni, a kiadást a bevételhez szabni. Első lépés az elszegényedéshez pénzen venni azt, mit magunk termelhetünk, pazarolni, könnyelmű adósságot csinálni.

A háztartási ismereteknek elméleti tanításán kívül sokkal eredményesebb azoknak, különösen a *főzés és mosás miatt, gyakorlati tanítása*, melyet a következőkép tartanám eredményesen keresztülvihetőnek: Az ismétlő iskola növendékeiből 4—4 leányka naponként 10 órától 2 óráig be volna rendelve az iskolába, hol kellő utmnatás és ellenőrzés mellett ketten készítik az ebédet, felteritenek, tálalnak, megebédelve pedig rendbehozzák konykájukat. Nagy gondot kell fordítani arra, hogy midőn leginkább foly a dolog, a főzés, mindennütt tisztaság, rend uralkodjék. Még oly időben sem szabad használt, piszkos edényeknek, zöldség és egyéb hulladékoknak heverni a konyhában, mert minden használt tárgyat és minden szemetet az egyes részletes dolgok végeztével tisztába kell hoznunk, helyre tennünk. — A másik két növendék pedig a főzésnél szükséges ruhámenűeken kívül saját ruháját mosná és vasalná, azaz rendben tartaná, tehát a tanítónő vezetése mellett. Itt tanulnának meg mosni és vasalni, a fehéreneműt elrakni, gondozni.

A főzés-, mosás és vasaláshoz szükséges anyagról a székes-

főváros tanácsa gondoskodnék oly formán, hogy e nemes célra egy bizonyos összeget engedélyezne, de emellett a gyermekek is egy csekély összeget fizetnének az ebédért. Nem helyeslem egyesek azon nézetét, hogy a növendékek a gyermek otthonnal összekötött iskoláknál, e nagybani főzésnél gyakorolják magukat, mert így túlvünk a célon, a leányka egyszerű kis háztartásának megfelelő anyag-mérték beszerzését nem tanulhatja meg, sőt ellenkezőleg pazarlót nevelünk belőle.

Mint ebből látszik, nem értek teljesen egyet a székesfőváros tekint. tanácsával, ki — mint a lapokból olvastam — úgy határozott, hogy a gyakorlati háztartás- és főzés ideje a hét 1—1 napján délelőtt 11 órától 2 óráig tart, a főzéshez maguk a növendékek hozzák a nyers anyagot, amit azután nyomban el is fogyasztanak.

No már kérem, akinek fogalma van a főzésről, azonnal tisztában van azzal, hogy ily beosztás mellett ezen iskola nem felelhet meg azon nemes célnak, melyre hivatva van, 11-től 2 óráig, azaz 3 óra alatt a főzéshez előkészíteni, bár a legegyszerűbb étel is az, izesen elkészíteni, felteríteni az asztalt, tálalni és megebédelni, majd ismét mindent rendbehozni — teljes lehetetlenség.

Amint keveslem az időt a főzéshez, épen úgy helytelenitem, hogy elegendőnek találtatott hetenként egyszer a főzés gyakorlati tanítása (pl. 20 növendék egyszerre foglalatostkodjék a főzés körül.)

Nem helyes továbbá, hogy a növendékek az anyagot maguk hozzák; nemcsak a szegénység, hanem a rossz anyag miatt is, sőt sok félreértésre fog ez alkalmat szolgáltatni s nem egyszer a főzés rendes folyását majd hátráltatja.

A főzés tanításánál a szegényebb család viszonyaira kell figyel-nünk, hogy az ételek táplálók és izletesek legyenek, továbbá szem előtt tartandó az olcsóság és anyagmegtakarítás. E célból kerülni kell minden oly anyag hozzáadását, mely az ételnek csupán árát és nem értékét növelné.

Egy ily áldásos iskola felszerelése és berendezése jelentékeny költségbe kerül, de tekintve a nagyjelentőségű közművelődési és közgazdasági előnyöket, melyek ezen intézmény felállítása által elérhetők, számításba is alig jöhetnek, különösen ott, ahol iskola-kert is van.

Azt hiszem, mindenki belátja, hogy az ily módon szervezett leány ismétlő-iskola nemcsak gyakorlati, házias nevelést fog nyujtani a köznép leányainak, de egyuttal oly önálló nőket fog képezni, kik bármely nyomasztó körülmények közé jussanak is, meg tudnak nyugodni, a reájuk nehezedő csapásokat el tudják viselni.

Igy óhajtottam a fővárosi ismétlő leány-iskolákat mielőbb szervezni.

Itt jegyzem meg, hogy minden kültelki fővárosi iskolánál *gazdasági leány ismétlő skola* szervezendő, amely iskolában a fen-tieken kívül, illetőleg ezen iskolák részére a miniszterium által ki-adott tantervben előirt tananyag tanítandó és a kertészeti tárgyak tanítására nagy suly fordítandó; mert a nők kertészeti foglalkozása akár mint önálló jövedelemszerző foglalkozás, akár pedig mint ke-

nyeretadó állás egyaránt megérdemli a fölkarolást. A kertészkedésnél szükséges aprólékos figyelem, a kiméletes türelem leginkább a női természet sajátágainak felel meg.

Igen természetes azonban, hogy a háztartási ismétlő leányiskolák szervezésének és fölvirágoztatásának első alaptétele, hogy a tanítónőnek magának szakszerűen kell értenie a gazdasszonykodáshoz, illetőleg a háztartás vezetéséhez; azért az okleveles és már gyakorlatilag működő, a háztartás iránt hajlammal és kedvvel bíró tanítónők részére 1 évre terjedő háztartási tanfolyamok rendeztesenek, ahol teljes kiképzést nyerhetnek a háztartás egyes ágaiban.

A tanfolyamok rendezésére — esetleg a *Ferenczy-féle* csillaghegyi intézet kifejlesztésével — módot fog találni *Darányi* földmívelési miniszterünk, aki a tanítók gazdasági kiképzéséről évenként gondoskodik s *Wlassics* dr. miniszterünk, aki oly kitűnő szervezetet adott az immár örvendetesen fölvirágozott gazdasági ismétlő iskoláknak és aki székesfővarosunknak 60 ezer koronát ad oly kikötéssel, hogy az ismétlő leány-oktatást szervezze.

Ezen iskolák szervezését bizonyára támogatni fogja *Bárcai* székesfővárosi tanügyi tanácsos is, aki a székesfőváros tanügyének fölvirágoztatása és mintaszerűvé tételére már több kitűnő intézkedést tett s az ismétlő leányoktatást szervezte és már 10 osztályllyal meg is nyitotta.

Ezen 10 osztályban tanító kartársnőim feladata igen nehéz, mert véleményem szerint működésüktől függ ezen iskolák fölvirágzása. Magasztos kötelességeiket, illetőleg nemes munkájukat a saját gyönyörűségükre odaadóan és hűen kell teljesíteniök, különösen a háztartástani és neveléstani dolgokra nagy gondot fordítaniök, hogy a szülők és a növendékek érdeklődését, — a felettes hatóságaink és a társadalom elismérését és támogatását megnyerjék.

A beiskolázást illetőleg olyanforma szervezetet kellene készíteni, mint az iparos tanoncz iskoláknak van. Egyébiránt ha a szülők látják és tapasztalják, hogy gyermekeik ezen iskolában olyanokat tanulnak, aminek az életben hasznát veszik, akkor minden kényszer nélkül — örömmel fogják küldeni gyermekeiket ezen iskolába.

Hogy pedig a gondos és tervszerű működésünknek hosszantartó és az életben is nyilvánuló hatása legyen, hogy a leánykákat az erkölcs- és egészségrontó multságoktól visszatartsuk: tanítsuk meg őket olyan szórakozások kultiválására, melyek szívük nemesítését, elméjük élesedését, tovább képzését eredményezzék. E célból amennyiben a helyviszonyok lehetővé teszik — alakítsunk *leányegyesületeket*.

Gorzó Dénesné.

Miniszteri tanterv az óvodákban

Köztudomású, hogy a szföv. területén levő közs. óvodákat a tanács legujabban a népiskolai igazgatók felügyelete alá helyezte. Ez idő óta iskolák és óvodák szerves kapcsolatban vannak egymással, az óvónők a tantestületek tagjai és résztvesznek a tantestületek rendes havi értekezletein.

Azt hisszük, óvástügyre és óvónökre egyaránt hasznossá válik ez a sok tekintetben üdvös intézmény s azért, hogy most már a tanítóóság érdeklődése, melyért a kisednevelésügy munkásai eddig oly sokat s jóformán eredmény nélkül küzdöttek, előreláthatólag biztosítva van, kiszámíthatatlan haszon járul működésükre.

Magunk részéről jól eső örömmel olvastuk a „Kisednevelés“ című szaklap legutóbbi számában, egyik jelestollú népiskolai igazgató cikkét, aki, ime, érdeklődését siet nyilvánosan is dokumentálni s kijelenti, hogy a kisedóvást tanulmány tárgyává teszi, nehogy „észrevétele badarság, jóakaratu tanácsa rossz irányba való terelés legyen“. A figyelemreméltó sorok végén azonban olyan megjegyzést találunk, melyet nem hagyhatunk szó nélkül. Sajnálátának ad ugyanis kifejezést az igazgató ur, hogy az óvóintézeteknek még nincs a *miniszter által megállapított tantervük*.

Tudomásunk szerint a tisztelt cikkiró ur óhaja az igazgatók legtöbbjeinek kívánságával találkozik, mert csak úgy vélnek az ellenőrzés kötelességének eleget tehetni, ha az óvónök tanterv, illetve foglalkozási terv szerint végzik munkájukat.

Tényleg, az ellenőrzés érdekében szükségesnek *látszik*, hogy az óvónök előre megállapított terv szerint foglalkozzanak apró embeerekkel, hogy előre megszabják nekik napi teendőjüket, nehogy *feljebbvalóik* a restség vagy hanyagság vádját süssék rájuk.

Mi azonban attól félünk, hogy a nagy ellenőrzés miatt majd a gyermek egyéni szabadsága, jókedve, aranyos kedélye, vidámsága oda lesz, az óvoda elveszti tulajdonképeni jellegét s nem a játék, szórakozás, jókedv tanyája, nem a kedélyes családi otthon helyettesítője lesz, hanem a *nagyképi foglalkozás, szigorú rend szerint beosztott oktatás színhelyévé válik*.

A 3—6 éves gyermek kedélye csapongó, változékony, szeszélyes, nehezen tűri a zabolát, pezseg benne az életkedv, forr a vére, mozogni, csacsogni, játszani akar, ugrándozik, mulat, tréfál — követeli a szabadságot s mi — — — miniszteri tanterv szerint akarnók foglalkoztatni?

Nem állhatjuk meg, hogy e kívánsággal szembe ne állítsuk a költő mondását: „Mit vétett nektek a gyermek, öt éves, ártatlan szegény“!

Gondoljuk meg, hogy hat éves korában ugyis már — *iskolába kerül*, a gyermekből kis diák lesz és a palatábla, meg olvasókönyv neki tulajdonképen az igazán boldog, a teljesen gondtalan gyermekkor *határát* jelöli.

Hagyjuk meg hát számukra legalább az óvodát, ne korlátozzuk, ne szabályozzuk, ne foglalkoztassuk terv szerint, hanem úgy, amint gyermeki természete megkívánja, aranyos kedélye magával hozza, ártatlan jókedve megszabja!

— Ime a gyermek szentháromsága, melyet érintenünk bűn volna: istenadta, játékra termett természete, derült kedélye, játszó vidámsága!

Azért korántse higyjük, hogy az óvónök a gyermekcsereg szabad foglalkozása közben semmit sem dolgoznak. Ellenkezőleg!

Ilyenkor van legtöbb tennivalójuk, mert ezek a foglalkozások kiválóan alkalmasak a lélektani studiumokra. A képzett, ügybuzgó gyermekszertettől áthatott kisednevelők ezekből a foglalkozásokból vonhatják le azt az értékes substrátumot, melyből céltudatos munkásságukat megalkothatják.

Ilyenkor elleshetik a gyermekek vágyait, apró kedvteléseit, megismerhetik hibáikat és jótulajdonságaikat, hamisítatlan adatokat szerezhetnek családjukról, életkörülményeikről, szóval ezen idegenek előtt jelentéktelennek látszó foglalkozások alatt megszerezhetik maguknak azt a bűvös kulcsot, mely által a gyermeki lélek paradicsomába hatolhatnak.

Mielőtt a szabad foglalkozásra szánt időt megnyirbálnók, vagy azt netalán kicsinyelnők, vessünk számot a most elmondottakkal, — s ha szabadna kérnünk — irányítsuk ezek szerint az ellenőrzést. De tovább megyünk.

Öt évig működtünk óvodánál, a foglalkozás sokféle módjával kísérleteztünk s leghelyesebbnek azt a foglalkozást találtuk, melyet maga a gyermekcsereg jelölt ki számukra.

Minden nap reggel 8—9-ig, délután 2—3-ig terjedő idő a szabad játéknak van szentelve. Ha ezen idő alatt, a gyermekek megfigyelése közben, az óvonő nem találja meg a foglalkozás aznapi anyagát, akkor persze megérdemli, hogy miniszteri tanterv szerint kelljen foglalkoznia.

Mindezek után pedig sietünk kijelenteni, hogy korántsem akarunk *kizárólag* szabad játékot látni az óvodákban, a terveknek azonban akár miniszter, akár más hatóság bocsájtja ki, esküdt ellenségei vagyunk s az óvodák ajtaira, ha tőlünk függne, legszivesebben a Heine-i „nur kein Sistem“ mondást függesztenők ki. Az óvodai foglalkozások ügyesítő, testedző, kedélyképző értelemfejlesztő nemei ne terv szerint alkalmazzuk, hanem ötletszerűen, mikor arra alkalom kínálkozik.

Végül még egy körülményt óhajtunk megemlíteni. A gyermek bámulatosan élénk, produktív fantáziája és hihetetlen leleményessége a foglalkozások új és újabb nemére tanítják az óvonőket. Ezen anyag — tisztelettel kérdezzük — miféle tanterv keretébe illeszthető, vagy esetleg mi okból vonható meg a gyermektől?

A törött taligákból és egyéb hasznavehetetlen fadarabokból kitűnően megkonstruált hangszerek, melyeken a kis zenekar lsten tudja hányféleképp tud muzsikálni és sok más hasonló önalkotta játékszer helyet és tiszteletet követel magának az óvodában — *s ezt ne feledjük!*

Angyal Malvin.

A természetes oktatásról.

— Kivonatás ismertetés *Guttenberg* Pál előadása után. —

Egy nagyon is tanítóknak való anyagot iparkodtam az általánosság szürke köntöséből kiragadni és megvilágítani. A természetes nevelésoktatás módszerét az iskolában. Amely már türelmetlenül kopogtat ajtónkon, itt jár közöttünk, hogy észrevegyük és

mégis nincs az egész világon példa rá, hogy úgy fognák fel, amint az önkényt ajánlkozik! Mindenütt más az élet és más az iskola. Az élet mindenkor ugyanaz, de a természetet ismertető rendszereink már oly tökéletesek, hogy lefoglalják a maguk számára az egész iskolát és nem tudunk tőlük szabadulni. Mindenkor a legfontosabb kérdés volt a természettudósok előtt az, hogy hogyan lehet a világot a gyermeknek és az embernek megfoghatóvá tenni, hogy annak létezéséről helyes képet nyerjen, hogy annak rendjét, szépségeit megismerje, megértse, megszerezze, hogy abba magát helyesen és megnyugvással beleképzelni és magát a természetet élvezni tudja. Ennek kutatóit más tudományágak és a művészetek segítik. A legrégibb időben nem lehetett még az embereknek helyes fogalmuk a természet valóságáról; mert hiányzott még az ismeret, a megfigyelés és a tapasztalat. A biblia már ugyan helyes alapon tárja elénk a világot, de oly általánosságban, hogy a részleteik még a középkorban is csak mint megfoghatatlan csudákat és eltorzított szórnyszülötteket ismertetik a természettudósok. Ebben a korban még mindig csak a megismerés a cél és az sem a közvetlen szemlélet és tapasztalás útján történik, hanem folyton közvetítőket keresnek a természettel.

A legelső nyilatkozatot a természet szeretetéről Assizi szt. Ferenczről tartotta fönn számunkra egyik festője, aki megemlékezett róla az egyik festményén, hogy milyen hálával volt a szent természet iránt: „Dicsértessél, uram, föld-anyánk miatt is, aki virágokkal és gyümölcszeivel kedveskedik nekünk.“

Petrarka, III. Szilveszter, Medici Lőrincz beszélnek a természet szépségéről, vágyakoznak a szemlélésére. Ez volt a természetes élet megnyilvánulása. De a tudomány egész más uton járt. A természetben csak a ritkaságokat hajhászta. Amit tanítottak, nem egymásra való vonatkozás alapján ismertették, hanem a különösség fokozatai szerint

Az a Paracelous alchemiájában nem annyira az aranykeresés miatt buzgólkodott, hanem hogy új, megfoghatatlan dolgokat gyűjtson halomra és hogy ez által hasson az emberekre. Hogy miként foglalkoztak az iskola keretében ezen tárgykörben, azt könnyű kitalálni. Csak a csudadolgok ritka tulalodságai említették. Pl a denevér. Albertus mondja, hogy ez a madár nyáron alszik. Este beröpül a lakásokba és mindent megront. Csak juharfával üzhető el; ez az egyedüli szer, amitől irtózik. Amely gólya meg nem előzi költés idején a denevér jöttét juharfa ággal, annak tojásait egy érintéssel megrontja. A vöröshangyák gyűlölik a denevér szivét, azért azzal lehet tőlük védekezni.

Commenius magyar paedagógus valóságos felszabadító volt az ő orbis pictusával.

Ő visszariadt az ilyen tudományos tanitástól és kereste, hogy mint és hogyan kell megismernie az embernek a természetet, hogy helyesen tudjon tájékozódni a körülötte levő világban.

Önállóan kezd tanítani, nem igen köti magát rendszerhez még a gyermek ismeretvilágához sem. De a dolgokat nem önmagukért

ismerteti, hanem csak azért, mert nevük van. Lerajzol egy szekeret, részeihez egy számot tesz és a számok szerint felsorolja a részek neveit. Csak néha van egy kis magyarázat, hogy mire való a tárgy. Ismeret-közlései különböző koru embereknek valók. Ezzel az első lépés a helyes utra ki volt jelölve és ezt egy magyar ember tette.

Próbált rendet is teremteni a tárgyak közt, de anélkül, hogy azt célnak tekintette volna.

Megtette azt utána *Linné*. Rendet hozott a természettudomány an. Nincsen ma tudomány, mely nem tőle vette át, amit ma rendszernek nevezünk. Különösen a természet-életben keresett rendet. Linné rendszere egy emberi rendszer. Beosztotta a tárgyakat külső jellemző sajátosságaira. Az ő sistema naturalisában vannak nemek, fajok, családok, megvannak a közös sajátosságok. A logikai szempont nála az első. Egy becsületes muzeumot csinált a természetből. Az ő denevére így mutatja be magát. *Vespertilio murinus*. A deres denevér. Fogai egyenesek stb. Ebből élünk mai napig is, kivált a természet-tudományok terén.

Ezt még tökéletesítették a németek. Ha valamivel csufolni akarjuk a németet, az ő rendszerével hozakodunk elő.

Németország államaiban az iskolázottság Európának adott példát. Rendesen mellé a gyakorlati életre való képesítést tűzte ki célul, amely az ő politikájának teljesen megfelel.

De az a kérdés, vajjon a kultúra javára-e?

Lüben már azon is gondolkodott, hogy mire való a természettel való foglalkozás. És ezt a nagy gondolatot a „természet egysége” tág fogalmával fejezte ki. Ezt tekintette célnak és ma is mi mind ezt akarjuk igazolni, hogy ez a lelketlen igazság vezessen végig bennünket a lélekkel bíró természetben. Lüben denevére is egyenes fogu.

Herbart annyira belement a distingválásba, hogy a természetet nem maga mivoltáért ismerteti, hanem csak azért, hogy a sistémát, a rendet beigazolja. Itt a formálismus és a sematizmus mindvégig az iskolákban egész a fővárosi elemi iskolák természetrajzáig. Ehhez járul még e sablonszerű ellenőrzés, amely a józan, az észszerű munkálkodásnak a helyes kibontakozásnak egyszerűen utját vágja. Vannak azért ma is, akik azon gondolkodnak, hogy hogyan tegyék érdekessé a természet tárgyait, mert ő elöttük a buzavirág, vagy akár a Svábhegy nem elég érdekes arra, hogy szemléltessük és róla beszéljünk; keresik tehát azok keletkezését. Ez a mai *biológia* eszméje.

Hermann Ottó ha most itt köztünk megjelenék, bizonyára megmondhatná, hogy ő nem keresett semmit, amikor az első havat leírta. Hogy mi történt az éjjel? Itt is, ott is lábnyomok és vér-cseppek jelzik a természet életét, a küzdelmet, amely az éj leple alatt lefolyt.

Minden természetes érzékkel bíró író küzd most a rendszer ellen és tönkre akarja tenni a sablont. Nem lehet minden fűszálat külön ismertetni, de nem is szükséges, hanem csak amit az élet maga körüli csoportosít.

Azért visszafejlesztő az a törekvés, hogy egyöntetűvé tegyük a tanítást. Itt nem az ellenőrzés egyszerűsítése a cél, hanem az, amit az élet és a társadalom az iskolától jogosan megkíván. Egy német tanító, Fridrich Funge kielői tanító, a saját falujának a tócsájáról írt egy élőképet, ki lakik benne tavasszal, hogy néz ki nyáron. A kácsa, nád, sás, nefelejcs a maga helyén és idején. A közvetlenség a döntő. Ott tanulja meg, ahol van és amikor van.

A vadkacsát, a nád buzogányát csak az ismeri, aki látta.

Hiába beszélünk mi az előírt anyagról, ha nem esik a kezünk ügyébe, már pedig akkor nem is sorolható a tanítás anyaga közé. De azért a maga életviszonyai között mindenki egyformán és eredményesen tanulhat, ha a paedagógia nem csupán a megnevezett tárgyak ismertetését tűzi ki célul, hanem magasabb és életre valóbb eszmét állít szeme elé.

A tárgyak ilyenmő kapcsolatán kísérleteztek *dr. Ferényi József* és *dr. Sterényi Hugó*. A természet életét az emberi és más természeti viszonyokkal hozzák kapcsolatba. Az aratás, vadászat, szüret köré csoportosítják a természet tárgyait. De annak a 7—8 éves gyermeknek az életkörülményei sehogy sem egyeztethetők össze azzal a felfogással, hogy neki az összes öldöklő és gyilkoló szereket részletesen ismertessük, mikor még, kivált a fővárosban, egy kést se szabad a kezébe venni. Az ő természeti tárgyaik a következő szempontok szerint tárgyalatnak: Hol él? Milyenek az életfeltételei? Milyenek a megfelelő organizmusaik? Ezen leírás a 7—8 éves gyermeket ép úgy érdeklik, mint a gymnazistát. Ez már megközelíti a helyes tárgyalás módját, de hagy még kívánni valót.

Nem szabad azonban semmit a magunk érdekében felfogva közölni és ez által a gyermeket tévutra vezetni, mert csak hályogot huzunk a gyermek szemére, hogy azon keresztül nézzön, de ne lásson. Pl. A buzavirág haszontalan és káros gyom, amely csak a vetést elnyomja. Ha nem így értelmezzük, akkor a gyermek szépnak fogja találni és a lelkére nemesítőleg hat. De szépnak fogja találni a tiszta buzavetést is és beéri vele, hogy az a kedves virág csak a tarlót ékesitse.

A koncentráció kérdése az, hogy kapcsolatot teremtsünk a tantárgyak között, a leghálásabb törekvés. E nélkül nincs egység, nincs élet, nincs összefüggé-, nincs egymásra vonatkoztatás.

Ragyogó mozaik lehet a kép, de holt gyöngyökből álló és hidegen hagy bennünket. Tőlünk idegen világ lesz, nem az életnek meleg és hű képe, amelyben egymás között sincs semmi közösség; annál kevésbbé a mi lelkeinkkel. Ne tessék ezt olyan lanyhán venni azoknak, akik ma a tanterv évtizedekre szóló megalkotásán buzgólkodnak. Ma, amikor minden paedagógus tantervet csinál és még az írka fektetésnek is egy légió apostola van, ez a kérdés az utfélen kőszál és nincs, aki észrevegye; vagy, aki észreveszi, csak kerülgeti. Ez a jelen korban csudálatos formában jelentkezik nálunk. Vagy egy tantárgy anyagát akarják előtérbe töltni, vagy csak egyszerűen összefüggzstik az esetlegesen egymás mellé kerülő dolgokat és annak betartását óriási fontossággal ki is erőszakolják.

Mennyi értékes egyéniség érvényesülése semmisítették meg ez által! Mert ha kihallik az iskola ablakán, hogy a tanító eltért a sablon kérdéseitől, akadjon embere, aki fehérre tudja mosni

Bájer, a természettudományoknak a Herbert által megteremtett fokozatait aszerint akarja a gyermek elé állítani, amint az a teremtés kezdetétől fogva a természetben szerepet játszott. Nem bizonyos, hogy a gyermek kénytelen lesz ugyanazt átélni, amit az emberiség *évezredek* keresztül átélt, de ne is legyen módjában. Az az élet a folytonos esetlegességek egymásutánja, de mi vezessük a gyermeket megtisztult, nemesebb erkölcsi szempontból, annál megfelelőbb életre.

Azon módszer által agyonütjük a mai világot és ezt a meglevő világot részéről kiszorítjuk a művelés eszközei körül.

Seller kiindult a gyermek életből: Ház, udvar, község, ország, világ, ég. És így csinált rendet. Mindez igen szép rend, de közös betegsége a többi rendszerrel, hogy megint csak rendszer. És megint csak rendet tanítunk és azt kell a gyermek fejébe beverni, ami az egymásutánban van, amit a rendszer követel. Már megint csak sablon és nem az élet közvetlen ismertetése. Ehhez még aztán olyan tankönyveink vannak, amelyek maguktól tanítanak és feleslegessé is teszik az életet.

A német törekvés tehát az, hogy előkészítse a gyermeket az értelmes mesterségre és hogy megismerkedjék azon frazeológiával, amely segítségével könnyen lehet előadni.

Angolország tanügyi kódexében világosan megmondja, hogy tárgyi tanítást kell adni. Két dolgot követel: A tárgyak megfigyelését és információt a tárgyról. A tárgyi tanítás alatt azt érti, hogy középpontul a tárgy tétessék. Kevés tárgyra van szükség, de azt ne helyettesítsék másolatokkal. Ami a gyermeknek kedves, amiben él, mikor már ismeri megfigyeléseit, bármi módon kötele reprodukálni. Ha nem viheti be a tárgyat az iskolába, kiviszi a gyermeket az életbe.

Konzentrációs irók önkényesek. Azt kívánják, hogy az élet maguk körül alakuljon meg. Hogy a tanító legyen a tanítás központja? Az angol nem tüzi ki célul, mint a német, az életre való előkészítést, hanem hogy a természetet megismerje, megértse, megszeresse és élvezni tudja. Azért rendeli a kirándulásokat.

Guttenberg a legközelebbi előadásán az angol és amerikai módszer részletesebb ismertetését és a magyar népnevelés eddigi eredményeit fogja közölni.

Molnár Gyula.

A tévedés.

Lapunk ez évi 3. számában „Egy Otthon-tag“ *Péterfy* Sándornak egy tévedésével foglalkozott. A tévedés lényege ebből állott: Péterfy egy hét év előtti hirlapi közlemény nyomán azt állította, hogy a Magyar Tanítók Kaszinója alapítványt gyűjtött a Tanítók Háza javára. A 3. számban megjelent felszólalás ez állítás téveségét bizonyítja s reményli a helyreigazítást.

Péterfy Sándor e felszólalásra a 4. számban ennek a „kiigazítását“ szintén „kivánatos“-nak mondja; „mert ha ez csakugyan téves, még másokat is megtéveszthet.“ A helyreigazítást azonban úgy véli „a legalaposabban megejteni“, ha a Népművelők Lapja közzé teszi a Kaszinónak a tanítóegyesületekhez intézett azt a felhívását, amelyről a hírlapi közlemény megemlékezik.

Nagyon szerettem volna e dologban a Péterfy kívánságát teljesíteni; de nem volt módomban, mivel a tanítóegyesületekhez abban az időben intézett felhívás nyomára ez ideig nem akadtam. Mivel azonban ez ügy tisztázása haladékot nem tűrhet, kénytelen vagyok a rendelkezésemre álló adatokból keresni a megvilágítást.

Az első adat az, amire már a 3. számbeli felszólalás is rámutatott: az alapszabály, amely egyenesen tiltott minden gyűjtést a Kaszinó részéről. Ebből tehát a felszólaló logicze mondhatta, hogy a Kaszinó vezetősége nem csak nem gyűjtött, de „nem is gyűjthetett.“

A másik adat a Kaszinó akkori lapjának 1896. decemberi számában „A vidék“ czim alatt megjelent közleménye, mely így kezdődik: „Hogy a Magyar Tanítók Kaszinója az ország tanítósa köreiben mily népszerű, azt az alapítványos tagokul jelentkező egyesületek megleghangu átiratai fényesen dokumentálják.“ Együttal közli azokat az egyesületeket, amelyek ily módon tagokul léptek be a Kaszinóba.

Sehol és soha sincs szó alapítvány-tevésről (a „Tanítók Háza“ javára), hanem mindig egyesületeknek alapítványos tagokul való belépésről.

Harmadik adat: A Kaszinó akkori lapjának 1897. márcziusi számában az első cikk ezzel kezdődik: „A Eötvös-alap kebeléből kiküldött „Tanítók Háza igazgató-tanácsa“ f. évi február hó 2-ikán tartott ülésében kimondotta, hogy a Tanítók Háza tervezetéből a harmadik tagozatot, a tanítók kaszinóját, elejti, mivel a kaszinó maga is házat szándékozik építeni.“ Ez nagyon fontos, mert azt mutatja, hogy az Eötvös-alap és Tanítók Háza akkori vezetősége tudott, még pedig hivatalosan tudott a Kaszinónak arról az alapszabályszerű szándékáról, hogy a saját céljaira tőkésítsen házépítési alapot. Már pedig ez a tény kizárja egy más házra való alapítvány-gyűjtést.

Negyedik adat: A Kaszinó a milleniumi ünnep-ékekre emlékermet és emlékkönyvecskét adott ki s hatósági engedéllyel az iskolákban árusította. Ezen az emlékkönyvecskén ma is olvasható: „A tiszta jövedelem a Magyar Tanítók Kaszinója házépítési alapjának gyarapítására fordítottatik“. Így adta meg rá az engedélyt a hatóság is.

Ötödik adat: A Magyar Tanítók Otthona könyveiben (a Kaszinótól átvettekben is) ott szerepel — kezdettől fogva és állandóan nyilván tartva — a saját célra tőkésített „házépítési alap“ de egyéb alapítványgyűjtésnek sem a hivatalos feljegyzésekben, sem emberek emlékezetében nyoma sincs.

Azt hiszem tehát, hogy annak a kérdéses felhívásnak a közlése nélkül is, — amely felhívásban szintén nem lehetett más, mint kérelem a Kaszinóba alapítványos tagokul való belépés iránt, —

megállapítható ténybeli igazságképen, hogy ebben az ügyben a 3. számban felszólalt „Otthon tag“-nak van igaza; tehát a Ferencz-József-Tanítók-Házának a Magyar Tanítók Otthonán semmi követelni valója nem lehet.

Ha azonban bárki is az itt felsorolt adatokat a ténybeli igazság kétségtelen megállapítására még sem tartaná elegendőnek, az ellenkezőnek bizonyítására a lapban a legmesszebb menő helyet engedem. Mert sulyos az a feltevés, hogy egy intézmény egy másik intézménynek a vagyoniát éveken át visszatartja s talán más célra fordította. Mert a feltevésből ez — állítás nélkül is — önként következik. Ez az ügy tehát — az intézmények érdekében, minden személyi tekintettől menten — csak a tényleg tévedő fél teljes beismerésével intézhető el közmegegyezésre.

Szerkesztő.

Irodalom.

ABC- és olvasókönyv a Fonomimikai módszer szerinti tanításhoz.

Semmi sem tökéletes a föld kerektségén. Mi tanítók, kik az eddigi hangoztató írva-olvasási módszernél tökéletesebbet elképzelnünk sem tudunk, szintén ezen régismert mondás igazságáról győződünk meg akkor, ha T. Czukrász Rózának a francia Grosselin eredetije után nyelvünkre átültetett fonomimikai (jelképes) olvasás- és írástanítási módszerével ismerkedünk meg. A kik a tanítók közül e módszert gyakorlatba vették, valamennyien a legnagyobb elismeréssel szólnak róla. Nemcsak gyakorlati sikereinél fogva érdemel ez figyelmet, hanem azért is, mert oly lélektani törvényeken alapszik, melyeket megingatni lehetetlen. Igen szépen kifejtette ezt Pauer Imre dr egyetemi tanár a képzőintézeti tanárok részére tartott szünidei továbbképző tanfolyamon. A módszer rövid három év alatt az ország minden részében hódított híveket s vezérkönyve két év alatt két kiadásban jelent meg. A módszerhez bármely ABC sikerrel használható ugyan, azonban a szerző, Czukrász Róza látva módszerének hódítását, a tanítóság és tanügyi kormány biztatására elismerését: módszerének kiegészítéseül újabb kiadott egy ezen alapon szerkesztett ABC- és olvasókönyvet, melynek kiadását a közoktatásügyi kormány segélyezte. Ezen segélyezés, valamint azon intézkedés, hogy a módszer a szünidei tanítói továbbképző-tanfolyamok rendes tantárgyai közé fölvétetett: újabb tanúságot tesznek miniszterünk mindenre kiterjedő gondosságáról. Szokatlan új, sőt érthetetlen — mondja a kartársak közül az, ki az új ABC-t kezébe veszi, de magát a módszert nem ismeri. Hát ezen nem is lehet csodálkozni. Nem így azonban az apró fonomimikusok. — Mikor ezek közül egyiknek a kezeimhez vett ABC első lapján levő képet megmutattam: az ökölnyi diákocskó a képre tekintvén, mosolyogva, szinte önkéntelenül emelte kezecskéjét az „á“ hangot jelképező helyzetbe; miközben az „á“-t hangoztatta. Mintha csak valami régismert jó pajtásokat látna a kis fonomimikus a könyvből rajzolt minden egyes mimikázó kis társának képében. Ugyanis

minden egyes betű mellé egy-egy kedves gyermek-kép van rajzolva, mely kezével a mellette álló betű kangját mimikázza, jelképezi. S így a kis fonomimikus tanulónak emlékezetébe juttatja a mimikázó kis pajtás képe a mellérajzolt betűalak hangját. Például a nyomtatott „b” betűhöz egy gyermek képe van rajzolva, ki ujjaival a „b” betű alakjához hasonló egy összehajlított abroncsot formál, a mivel eszébe juttatja a tanulónak a kipattanó abroncs hangját: a „b” hangot. Az ABC a betűket a fonomimikai módszer szerinti sorrendben ismerteti, vagyis előbb a könnyen kiejthető magánahngzókat, azután a mássalhangzókat; és pedig előbb nyomtatott betűket, amelyek jellegzetes alakjuknál fogva könnyebben felismerhetők. A könyv olvasmányait Pósa és Heteyi gyermekversein és Benedek népmeséin kívül csaknem valamennyit szerző írta, a művelt nőknél feltalálható finom érzékkel és gyakorlati pedagógusra valló nagy szaktudással. Az ismeretterjesztő olvasmányok között töröl metszett zamatos magyar szokás-mondások, népdalok, csengő-bongó versikék, a nép gyermekeinek ajkáról vett játék- és egyéb mondókák, rimes szójátékok: mindmegannyi magyar gyermeknek való csemegék, melyek zengzetes nyelvünk sajátosságait, erejét, gazdagságát tükrözik vissza s a könyvnek ragyogó, nemzeti zománczot kölcsönöznek; továbbá hazafias, vallás-erkölcsös intelmek és fogadalmak találhatók az olvasmányok alatt. A könyvet a gyermekek világából vett szép és kedves képek teszik még inkább vonzóvá a kicsiny gyermekek előtt. A fonomimikai módszer ezen könyv használata mellett bizonyára még nagyobb sikereket fog felmutathatni. Kiadója Lampel Róbert budapesti könyvkereskedő, ára kötve 50 fillér. *Csikós Gyula.*

„Hold és álom” dal, zongora kísérettel. Írta: *Wagner* Elise. Könyved stílusban írt, a kezdő zongorázók által is játszható dal, kellemes melódia. A »Harmonia« kiadásában jelent meg.

„Szerelmemről . . . Boldogságról . . .” Ez a czime egy kilencz ivre tbrjedő kis kötetnek, melyet *Seratoris* Ilonka írt és Lampel R. (Wodianer F. és fiai) adott ki. Nyolcz kedves elbeszélést tartalmaz a kötet „az emberi lélek legszemesebb érzelméről és legnagyobb örömről”. Megrendelhető 2 koronáért a kiadónál, Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 21. sz.

A **Magyar Könyvtár** gazdag gyűjteménye két érdekes füzettel gyarapodik a deczemberi havi számok által. A 315-ik sz. a nagy belga írónak, „Maurice Maeterlinck”-nek, a szimbolizmus mesterének új drámáját, a „Monna Vanoát” adja először a magyar olvasóközönség kezébe, Maeterlinoc új irányának ezt a legszebb termékét mely a jövő héten kerül színre a budapesti Nemzeti színházban és a mely Ábrányi Emilben hivatott fordítójára talált. — a 316-ik füzet különösen a középiskolák magasabb osztályainak diákjai — de meg minden művelt ember számára is — szórakoztató és hasznos olvasmányt nyújt. Ez „König Dénes” „Mathematikai multságok” című könyve, melyet előszóval Beke Manó egyetemi tanár látott el, s mely hivatva van a matematika furcsaságainak szélesebb körben való népszerűsítésére, mert könnyed hangon adja elő az

algebra és a geometria sok tréfás, vagy fejtörő, de alapjában mindig komoly és tanulságos kérdését. Végül a 311—314. számokban közlésezi a „M. K.“ „Jules Verné“-nek, a tudományos fanasztika nagy mesterének leghíresebb regényét, az „Utazás a föld körül 80 nap alatt“ címűt, melyet új és igen gondos fordításban „Telekes Béla“ magyarított. — A gyűjtemény minden száma 30 fillér; a teljes új jegyzék, mely a „M. K.“ szerzőinek száznál több arczképével van díszítve, kapható minden könyvesboltban, valamint a kiadó-czégnél: Wodianer F. és Fiainál, Budapesten. Andrassy-ut 21.

VEGYESEK.

— **Meghívó.** Az Otthon Irodalmi és Művészeti Szakosztálya legközelebbi gyűlésének tárgyában február hó 3-án, kedden, délután 5 órakor értekezletet tart, amelyre az érdeklődőket tisztelettel meghívja az Elnökség nevében *Krasznay István*, a szakosztály jegyzője.

— Az „**Eötvös-alap**“ (Országos Tanítói Segélyegyesület) f. évi február hó 2-án délután 5 órakor a Magyar Tudományos Akadémia kistermében a megdicsőült *báró Eötvös József* halálának évfordulója alkalmából *emlékünnepelet* rendez, melyre a tanügy iránt érdeklő nagy közönséget tisztelettel meghívja az elnökség. — Az ünnepély után az »Eötvös-alap országos tanítói segélyegyesület« közgyűlése tartatik meg a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztáros jelentése a számadásokról. 4. Költségvetés tárgyalása. 5. Ferencz József Tanítók Háza számadása és költségvetése. 6. A jótéteményekre vonatkozó pályázatok kihirdetése. 7. Pénztáros választása. 8. Indítványok.

— **A magyar zeneiskola hangversenye.** Otthonunkban január 26. és 27-ikén a magyar zeneiskola kiművelődési osztálya nyilvános hangversenyen számolt be félelvi előhaladásáról. A változatos műsor és a fejlett technikáról tanuskodó előadás sok élvezetet szerzett a nagyszámú közönségnek. Az előadáshoz *Faludy Károly*, *Waldmann Albert*, *H. Kneifel Róza*, *Armandola Aranka*, *Schöller Lajos*, *Ruzicska György*, *Rufanik Rezső*, *Mannheit Jakab* és *Fusz Ferencz* tanárok tanítványai vettek részt. Azonkívül a zenekar is bemutatott két számot. A hangverseny a magyar zeneiskola helyes és gondos szervezőtéről, a magyaros szellemmel szerencsésen összekapcsolt művészi törekvéséről tett tanúságot.

— **A budapesti III. ker. nép- és iskolai könyvtár** f. hó 25-én egy kitünően sikerült színelőadást rendezett könyvtára javára. Az előadás, a melyen jelen volt a kerület színe-java, ugy erkölcsileg, mint anyagilag fényesen sikerült, mely eredmény egyrészt a rendező-bizottságnak, élükön *Linczenpolcz János* elnökkel, másrészt a szereplőknek, névszerint: *Benedek Erzsike*, *Benedek Gabi*, *Sajó Margit*, *Szende Margit*, *Barakovics Kálmán*, *Benedek Zsolt*, *Bozó József*, *Kliburszky Gyula*, *Pöstinger Nándor*, *Siró Lajos*, *Szobovich Albin*, *Turcsek Nándor*, *Hrivnyák János*, *Weixlgärtner Erik* és *Weszelszky Ferencz* játékának köszönhető. Előadott: *Kövessy Albert* »Vigéczek« című bohózata *Nádassy József* kitünő rendezésével. Dicséret illeti *László Lajos* karnagyot, az ének-számok előadásáért és betanításáért. A darabot közóhajra még kétszer adják elő. Legközelebb február hó 1-én.

Tartalom.

A Néptanítók Labja. — A fővárosi leány-ismétlőiskolák. — Miniszteri tanterv az óvodákban. — A természetes oktatásról. — A tévedés. — Irodalom. — Vegyesek.